

Sumari

Pròleg. Un oasi en el desert, de Joan Viñas Salas	9
I. El desert com a metàfora.....	15
1. La clau de les paraules	17
2. Un llibre nascut de la vida.....	23
II. L'experiència del desert a la ciutat	37
3. El camí cap al desert	39
4. La llarga estada en el desert	73
III. Revelació i obertura	83
5. Temps de comunicació serena, oberta a tot i a tothom.....	85
6. La consciència de la finitud. Senzillesa i gra- titud	97
7. La certesa intuïtiva de la presència de Déu en la vida diària.....	101
8. El marc estètic de l'estada en el desert.	115
9. L'experiència cristiana en la història de la humanitat.....	119
10. La icona de Jesús de Natzaret, rostre humà de Déu.....	125
Testament espiritual	129
Postdata	135

Pròleg

Un oasi en el desert

M'és molt agradable que Ramon Prat m'hagi demanat que li faci el pròleg del llibre *Anacoreta a la ciutat*. També és una gran responsabilitat i, alhora, un gran honor que tot un doctor en Teologia, professor durant molts anys de la Facultat de Teologia de Catalunya i de l'Institut de Recerca i Estudis Religiosos de Lleida (IREL) —que ell va fundar—, esculli un laic no teòleg per encapçalar el seu llibre. La seva confiança fa evident, una vegada més, l'amistat profunda i duradora que compartim i que va culminar quan va posar la seva vida a les meves mans perquè l'operés. El que ell no sabia, però, és que la manera com va viure el procés de la seva malaltia seria per a mi una útil lliçó, poc després, per encarar la meua.

Vaig conèixer Ramon Prat fa més de quaranta anys, a l'Escola de Teologia de Lleida. Les seves classes em van fascinar per la manera com exposava els temes: amb fluïdesa, claredat i aplicabilitat dels seus ensenyaments a la pràctica quotidiana de la vida. Sota l'aparent senzillesa explicativa, després, a l'hora de reflexionar i estudiar-ne els continguts, apareixia —i en descobria— la profunditat teològica, a la qual se'm feia difícil d'acostar-m'hi.

Des d'aleshores, m'ha ajudat amb gran saviesa en moments cabdals de la vida com a conseller espiritual i, des de fa més de quinze anys, com a consiliari del nostre grup de revisió de vida. L'he vist dedicant-se permanentment a bastir ponts entre la fe i la cultura, la fe i la ciència, la fe i la justícia, la fe i la persona, amb un lúcid discerniment dels esdeveniments de la vida diària, sempre a partir d'una lectura creient de la realitat i sempre tocant de peus a terra. Aquest llibre és el testimoni que encara ho continua fent.

En *Anacoreta a la ciutat* ens mostra la seva intimitat i el seu procés espiritual de fidelitat a Déu i a l'Església. Aquest llibre, que considera continuació i fruit de l'anterior, *Record de Déu. Pelegrinatge a la recerca de l'infinit*, on es defineix com un aprenent i cercador de Déu, ens exposa l'evolució del seu pensament arrelat a la vida, compartit i enriquit amb persones de diverses creences que, madurat amb els anys —acaba de celebrar aquest 2019 el 50è aniversari de la seva ordenació sacerdotal— ens pot ajudar, cadascú des de la seva realitat, a emmirallar-nos-hi, reflexionar i actuar. Ramon Prat és un home lliure que ha conquerit la llibertat a través d'una fe profunda, d'una estima i confiança total en Jesús de Natzaret. El seguiment de Jesús el fa des de l'opció de viure en soledat i aïllament al bell mig de la ciutat. Però un aïllament “no solitari, sinó solidari”, com diu ell. Una solitud que abasta la vida interior, política i religiosa.

Els seus lectors ja sabem que Ramon Prat ens acostuma a sorprendre per la seva creativitat en idees i també en la formulació o en l'aprofundiment de nous conceptes, com és el cas, ara, dels de *certesa intuïtiva* i *metaconsciència*. El de *certesa intuïtiva* és d'una densitat i realisme immensos.

Els que fem recerca vivim moments d'aquesta certesa quan, per exemple, construïm un protocol científic en l'estudi detallat d'un problema i seguim treballant pacientment per resoldre'l, animats per una intuïció que fa que no l'abandonem —malgrat que no en tinguem resultats—, perquè tenim l'esperança d'arribar de tant en tant a un eureka, al moment en què fem un descobriment i demostrem la hipòtesi. La certesa intuïtiva, segons l'autor, és un “sisè sentit que permet veure anticipadament allò que encara no està provat”; és l'ajuda necessària per completar la raó crítica. L'altre concepte, el de *metaconsciència* —que ja va fer servir al llibre *Record de Déu*— vol afegir a l'ésser humà un nou estat de consciència que va més enllà del conscient i del subconscient, i que és un “fons subtil d'autotranscendència personal, el lloc on radica el sentit final de la vida i on és produeix la trobada entre Déu i l'ésser humà.

Ramon Prat ens fa l'immens favor de donar a conèixer la seva proposta de com ser anacoretes a la ciutat, com viure la fe en el Déu Amor manifestat pel seu Fill, Jesús de Natzeret, que dona sentit i goig a la seva existència; de com viure dins les turbulències de la vida el desert metafòric que li permet gaudir del silenci i la contemplació, que l'allibera de les temptacions dels lligams que se'ns presenten. I ens recomana de fer el mateix si volem ser amos de la nostra vida, i no esclaus, penells dels nostres egos i dels interessos d'altres persones.

Per avançar cap a una societat millor, ens esperona a mantenir el diàleg interdisciplinari, sortir del “lloc de comoditat” del nostre coneixement, científic o ambiental, i dialogar amb les altres aproximacions en la recerca de la veritat. Però per no diluir-se i contaminar els resultats és essencial

fer allò que Ramon Prat avisa: no barrejar les metodologies pròpies de la recerca científica, filosòfica i teològica, perquè seria fer trampa i provocaria les desqualificacions i les incomprensions dels que pensen diferent. Aquesta mateixa actitud em recorda la que feia servir també en bioètica el Dr. Francesc Abel, pioner a Europa d'aquesta disciplina i fundador de l'Institut Borja de Bioètica, que deia que aquesta aproximació és la base dels avenços de la disciplina i dels comitès de bioètica.

L'autor del llibre està al dia dels principals problemes de la societat i del món, que descriu breument, cosa que sembla contradictòria amb l'opció de viure d'anacoreta a la ciutat, però que, tal com ens demostra, és sobretot aquest distanciament el que li permet aquesta clarividència. La seva lectura ens és de gran utilitat per a no ser còmplices de la destrucció del planeta i de les injustícies del món actual i ser testimonis del Déu invisible procurant viure amb realisme els problemes polítics actuals, per obrir camins comunitaris de futur i llibertat per a tothom, especialment per a les persones marginadess i excloses.

El llibre és de lectura fàcil i amena. S'agraeix l'esforç que Ramon Prat ha fet per posar a l'abast de tothom la teologia acadèmica. La seva estructura ens marca un camí espiritual ascendent: a partir de les definicions inicials de les paraules clau que després fan de fil conductor, comencem el camí cap al desert, hi fem estada i —potser a l'oasi— se'ns hi revela Jesús de Natzaret, el rostre humà de Déu. Acaba amb el seu testament espiritual, un cant d'acció de gràcies inspirat en la pregària del *Magníficat* de Maria, la mare de Jesús de Natzaret.

Una altre valor del llibre és que alhora que Ramon Prat ens explica la seva vida intel·lectual i espiritual, no solament no n'amaga els dubtes i contradiccions —dilemes— sinó que els creu ineludibles, si volem viure la vida de manera conscient i amb autenticitat. Aquestes contradiccions les anomena *harmonia de contraris*, i si aconseguim fer compatibles els conceptes que semblen irreconciliables, aconseguirem l'alliberament i la pau interior.

Des d'un bon començament, *Anacoreta a la ciutat* ens fa pensar —repensar—, i recomano rellegir-lo amb calma perquè està ple de suggeriments útils per donar sentit a la vida del lector, immers en una societat de consum de gran superficialitat i que deixa a la cuneta les persones quan no serveixen els interessos dels poderosos quan es tornen no productives, quan, per exemple, cauen malaltes o passen a la jubilació. Recomano llegir-lo pausadament fent que les paraules ressonin en la nostra intimitat. La meva experiència és que ajuda a aconseguir una vida més plena, més autònoma, més social i més feliç.

Si el llibre *Record de Déu* era el seu llegat teològic, *Anacoreta a la ciutat* és el seu testament espiritual: la certesa intuïtiva de la presència de Déu en el món i en la vida de cada persona, la certesa intuïtiva d'una vida després del traspàs per gaudir de l'amor de Déu.

Moltes gràcies, Ramon, per posar a les nostres mans aquest llibre que, de ben segur, ajudarà moltes persones a viure la vida amb sentit, de manera més lliure i més joiosa.

JOAN VIÑAS SALAS

Doctor en Medicina
i Catedràtic de Cirurgia de la UdL

La clau de les paraules

Aquest llibre que el lector té a les mans ha nascut de l'experiència de la vida i està escrit en un llenguatge "oral" i narratiu. Gosaria dir que és un text que està fet més per escoltar-lo que no pas per llegir-lo. A la Part I, que he titulat "Un llibre nascut de la vida", explicaré amb detall la seva gènesi, la seva motivació de fons, el seu objectiu i el seu itinerari.

El títol del llibre *Anacoreta a la ciutat. La certesa intuïtiva* és metafòric i simbòlic. Com que usaré aquesta imatge simbòlica del desert d'una manera transversal al llarg de les tres parts del text, penso que calia fer aquest preàmbul per explicar el títol i algunes de les seves paraules i expressions clau perquè el lector pugui copsar l'entranya de la narració.

Efectivament, el desert en sentit estricte és un territori geogràfic rodejat de sorra per tots costats i fins a l'horitzó, i és el lloc on l'anacoreta va a viure sol, allunyat de la ciutat. Però el mot *desert* també pot ser una metàfora de l'experiència humana viscuda en soledat i aïllament que, per una opció conscient i volguda, hem escollit algunes persones que geogràficament vivim enmig del soroll i el batibull de la ciutat. Es tracta d'una solitud personal que abasta la vida

interior, política i religiosa. Aquest últim serà el significat metafòric del títol que farem servir més.

Aquest preàmbul, doncs, té una finalitat propedèutica i pedagògica que vol facilitar la comprensió i la lectura del llibre. Per això, a més del títol, també és convenient precisar sintèticament el significat d'alguns conceptes, com per exemple: *anacoreta*, *certesa intuïtiva*, *ciutat*, *desert*, *ésser humà*, *harmonia de contraris*, *pares del desert* i *silenci contemplatiu*. La definició d'aquests mots que he posat per ordre alfabètic no és extreta del diccionari acadèmic sinó formulada directament a partir de l'experiència vital en què ha nascut el llibre i des del simbolisme de l'expressió "el desert com a metàfora". No busco exactament una precisió filològica o filosòfica estrictes, tot i que tampoc no s'exclou, sinó que he volgut emprar el llenguatge habitual i planer d'una conversa humana entre amics que comparteixen experiències de vida.

Anacoreta. Els anacoretas eren uns cristians que s'allunyaven de la ciutat i anaven a viure en el desert geogràfic de sorra per no perdre el sentit de la humanitat i retrobar la joia de viure l'evangeli amb plenitud. Eren, doncs, uns buscadors de Déu que acollien i compartien la seva experiència espiritual amb els habitants de la ciutat que els anaven a veure. Aquesta realitat continuava una tradició jueva, reflectida a les Sagrades Escripures amb persones d'una gran qualitat humana com Moisès, Elies, Eliseu, Judit, Ester, Joan Baptista i el mateix Jesús de Natzaret. En un sentit metafòric, també podem anomenar anacoretas els buscadors de Déu que sense moure's geogràficament de la ciutat s'allunyen de l'ordre establert i opten per viure en soledat i silenci la seva recerca de Déu. No ho fan per rebutjar els altres sinó

perquè volen ser aprenents buscadors de Déu i estar sempre disponibles per compartir la seva experiència espiritual amb les dones i els homes que els ho demanen.

Certesa intuïtiva. La certesa intuïtiva és una aparent contradicció, perquè el mot certesa és sinònim d'una veritat provada i verificada i, en canvi, la intuïció és com un sisè sentit que permet veure anticipadament allò que encara no està provat. Però no són dues realitats contràries o contradictòries, sinó complementàries. La certesa intuïtiva implica buscar la veritat amb tota la força de la raó crítica però deixant la porta oberta per tal que, si la veritat existeix, també pugui sortir a trobar-la. Per posar un exemple, és la diferència del bon detectiu que ha d'explorar tots els indicis del conflicte que investiga, però que també deixa que els indicis li revelin la veritat sencera del que ha passat. Aleshores, aquesta intuïció ajuda la raó a provar i fonamentar la certesa.

Ciutat. La ciutat és l'espai geogràfic humà on les persones vivim, convivim, ens organitzem democràticament i busquem solucions a les nostres necessitats. En el vessant més humà, forma part de la nostra identitat personal i és un element bàsic de les nostres necessitats vitals, com tenir una casa on viure, un paisatge que ens situa correctament i amb confiança en el món i un horitzó que ens orienta per poder caminar per la vida cap al futur. Des d'una perspectiva més problemàtica, la ciutat és alhora un espai que al costat d'unes grans possibilitats també ens presenta unes grans dificultats a causa de la manca de veritat, justícia, pau, amor i llibertat. Amb la massificació de les grans metròpolis del món contemporani la contradicció d'aquestes dues realitats

socioculturals sovint està posant moltes persones davant unes situacions límit.

Desert. El desert, en sentit estricte, com a territori geogràfic, és on la persona no familiaritzada amb aquest hàbitat pot experimentar un sentiment de soledat que l'ajudi a aprofundir en el coneixement de si mateixa. En canvi, el desert com a metàfora consisteix en un espai mental, emocional i espiritual on l'ésser humà se sent sol malgrat viure rodejat de molta gent. Aquesta soledat pot ser destructiva si condueix a l'exclusió social o l'automarginació, però si es tracta d'un allunyament volgut i buscat amb llibertat pot ser el marc adient d'una gran revelació interior i de l'obertura a l'infinit.

Ésser humà. L'ésser humà és cada dona i cada home concret, únic i irrepetible que, immers en la natura i l'univers, neix com un projecte inacabat que va construint amb el seu *cos* (fet de matèria viva), amb la seva *ment* (és el mateix cos que reflexiona i explora la veritat), amb el seu *cor* (és el mateix cos que reflexiona però, a més a més, també estima) i l'*esperit* (és el mateix cos que reflexiona, estima i viu unificat per un misteri existencial en el més profund de si mateix on es reflecteix la imatge de Déu). El cos, la ment, el cor i l'esperit són quatre dimensions integrades i inseparables, perquè s'impliquen i es relacionen mútuament.

Harmonia de contraris. L'harmonia de contraris és una descoberta interior que, en el clima del silenci actiu i contemplatiu en què visc, m'ha fet prendre consciència que moltes realitats que al primer cop d'ull poden semblar contràries o contradictòries, de fet són complementàries i s'enriqueixen mútuament. Aquesta descoberta pot ajudar a superar molts

conflictes i bloquejos. Un exemple concret de l'harmonia de contraris és el concepte de *certesa intuïtiva* que exposo en aquest mateix breu glossari. El lector anirà trobant en el text altres exemples concrets d'aquesta harmonia de contraris.

Metaconsciència. La metaconsciència és un concepte teològic que he formulat a partir de la meua investigació i docència teològica. De fet, és el concepte clau d'un llibre anterior que vaig titular *Record de Déu. Pelegrinatge a la recerca de l'infinit*¹ i que vaig escriure com a llegat i testament teològic de la recerca de la meua vida. Més enllà de la consciència reflexa i del subconscient-inconscient que va descobrir Freud, hi ha realitat i hi ha vida. Aquest fons subtil d'autotranscendència personal és el lloc on rau el sentit final de la vida i on es produeix la trobada entre Déu i l'ésser humà. Una persona amiga amb qui parlava del significat del terme ho va descriure com a *certesa intuïtiva*.

Pares del desert. Els pares del desert eren uns cristians que s'allunyaven i fugien de la ciutat al desert geogràfic, no pas per rebutjar la societat humana sinó per aprofundir en la humanitat i en la qualitat de la seva vivència evangèlica. Algunes persones que vivien a la ciutat els anaven a trobar al desert i els anacoretes les acollien i compartien amb elles la seva experiència espiritual. A poc a poc, alguns d'aquests cristians es van anar agrupant i optaren per compartir la seva vida espiritual de cercadors de Déu en comunitats de

1. Ramon Prat. *Record de Déu. Pelegrinatge a la recerca de l'infinit*, Lleida: Pagès editors, 2017.

silenci i de pregària. Aquest és l'origen dels monestirs benedictins i cistercencs que encara existeixen actualment.

Silenci actiu i contemplatiu. El silenci actiu i contemplatiu és aquella actitud profunda d'alguns éssers humans que no es limiten a fugir del soroll extern i intern sinó que treballen per aprendre a escoltar la música callada que ressona en el fons del silenci. Aquesta preparació és una activitat que integra cos, ment, cor i esperit, i que demana l'esforç d'una ascesi personal per desenvolupar l'art de la contemplació del decurs de la vida i del misteri de Déu, que amara aquest curs amb la llum i la força de l'Esperit.

Testament espiritual. El testament espiritual és el lliurament amorós a la societat del patrimoni personal interior que dona sentit a la vida de cada dia i, com un dia més, també dona sentit al misteri de la mort. En el meu cas, vol donar testimoni de la joia de la relació personal amb Jesús de Natzaret, rostre humà de Déu, que ha estat i és el camí, la veritat, la resurrecció i la vida. Aquest testament espiritual és una planta que va néixer, ha anat creixent i madurant en l'àmbit de l'Església, poble de Déu, cos de Crist i temple de l'Esperit, sense barreres i al servei de la societat.

La definició de les paraules i expressions clau esmentades també poden acabar de completar el sentit del títol i del subtítol que he escollit. En síntesi, *Anacoreta a la ciutat* és una metàfora que descriu com la vida m'ha anat portant a ser un aprenent i cercador de Déu enmig del desert intern, polític i religiós de la ciutat, encara que geogràficament estigui envoltat de gent. El subtítol *La certesa intuïtiva* és el fruit preuat de viure en aquesta soledat, distància crítica i aïllament de l'ordre establert i, com he dit abans, és equivalent al concepte teològic de *metaconsciència*.

© dels textos: Ramon Prat Pons, 2019
© del pròleg: Joan Viñas Salas, 2019
© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2020
Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat

Primera edició: setembre del 2020
ISBN: 978-84-1303-204-7
DL: L 433-2020
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L
www.bobala.cat

— imprès a **Lleida** —

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.